

Hij blijft getrouw

Lezen: 2 Timotheüs 2:11-13

In de laatste brief van Paulus is de volgende passage opgenomen die doet denken aan een lied:

“Het woord is betrouwbaar: immers, indien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven; indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen; indien wij Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen; indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet”. (2 Tim. 2:11-13)

Een betrouwbaar woord

Het zinnetje “Dit is een betrouwbaar woord” komt in het Nieuwe Testament vijf keer voor, en alle keren in de brieven van Paulus. We vinden het in 1 Tim.1:15, 1 Tim.3:1, 1 Tim.4:9, 2 Tim.2:11 en Tit.3:4-8. Uit de vijf passages waar de apostel de uitdrukking gebruikt kunnen we afleiden dat een betrouwbaar woord een Bijbelse waarheid is die zo vast staat als een huis. Je kunt erop vertrouwen, want het is een uitspraak die God heeft gedaan. Het is daarom “alle aanneming waard” (1 Tim.1:15, 1 Tim.4:9). In de verkondiging van de gemeente mag zo’n “woord” centraal staan en worden benadrukt (Tit. 3:8).

Betrouwbare woorden lijken één ding gemeenschappelijk te hebben: Ze laten zien dat de Almachtige mensen redt – niet op grond van hun werken, maar op grond van Zijn eigen barmhartigheid en uit pure genade.

De gangbare uitleg

In de kanttekeningen van de Statenvertaling wordt van de versregel: “Indien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven” (2 Tim.2:11) de volgende uitleg gegeven:

“Als we om Christus’ wil onschuldig verdrukt of gedood worden, zullen we straks eeuwig met Hem mogen leven”.

Van de regel: “Indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen” (2 Tim.2:12), gaven zij de volgende interpretatie:

“Als we verdrukkingen verdragen en standvastig blijven in het geloof, zullen we met onze Heer mogen regeren”.

Over de zin: “Indien wij Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen” (2 Tim.2:12) merkten de Statenvertalers op:

“Als wij Christus en Zijn onderwijs verwerpen, zullen we te horen krijgen dat Hij ons verwerpt”.

En over de slotzin: “Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet” (2 Tim.2:13) schreven zij:

“Wie Christus verwerpen, zullen niet worden behouden, want de Heer houdt niet alleen vast aan Zijn beloften, maar ook aan Zijn bedreigingen”.

Wat de Statenvertalers in hun kanttekeningen schreven, is de traditionele katholieke en protestantse uitleg van 2 Timotheüs 2:11-13. Ook vandaag kun je deze uitleg overal horen, niet alleen in traditionele kerken maar ook in vrije groepen. Maar deze beschouwing is niet in overeenstemming met wat Paulus in zijn brieven schrijft!

Onbevredigend

Volgens de Statenvertalers zou “Indien wij met Hem gestorven zijn” betekenen: “Als we om Christus’ wil onschuldig vervolgd of gedood zijn”. Zij betrekken de zinsnede “met Hem gestorven zijn” op ons overlijden. Maar is die interpretatie wel juist? Is een gelovige pas “met Christus gestorven” wanneer hij of zij is overleden? En is “met Hem gestorven” een

voorwaarde waaraan mensen moeten voldoen om met Christus te mogen leven? In zijn brieven schreef Paulus iets anders.

Rom.6:6 zegt: “Dit wéten wij immers, dat onze oude mens medegekruisigd is”. En In 2 Kor.5:15 lezen we: “Als Eén voor allen gestorven is, dan zijn zij allen gestorven” (HSV). Aan de Kolossenzen schreef de apostel, vanuit de gevangenis: “Gij zijt gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God” (Kol.3:3). In Rom.6:11 schreef hij: “Zo moet het ook voor u vaststaan, dat gij wèl dood zijt voor de zonde, maar levend voor God in Christus Jezus”.

Volgens Paulus mag het voor een gelovige tijdens diens leven al vast staan, dat hij (of zij) met Christus is gestorven

Indien of aangezien?

Door het woordje “als” in 2 Tim.2:11-13 viermaal te gebruiken, wekt de HSV de indruk dat er in de oorspronkelijke tekst viermaal hetzelfde staat. Maar dat is niet zo!

Wanneer Paulus schrijft: “Indien wij met Hem gestorven zijn”, dan gebruikt hij voor “indien” de Griekse uitdrukking “*ei gar*”. Maar in de zinnen: “Indien wij volharden..., indien wij Hem zullen verloochenen..., indien wij ontrouw zijn...” gebruikt hij voor “indien” het woord “*ei*” [zonder *gar*]. Deze twee uitdrukkingen hebben niet dezelfde betekenis.

“*Ei gar*” wijst op de oorzaak van iets: “Aangezien dit zo is, is het volgende ook waar”. Volgens Paulus behoeven gelovigen zich niet af te vragen, of ze met Christus zijn gestorven. Ze mogen weten dat hun oude mens met Hem gekruisigd is, want Christus is voor hen gestorven. De apostel schreef dus in 2 Tim.2:11: “Aangezien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven”.

“*Ei*” zonder toevoeging wijst daarentegen op een voorwaarde. “Als u dit doet, zal dat het gevolg zijn”. Paulus schreef in 2 Tim.2:12-13: “Indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen”, “Indien wij

Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen” en “Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw”. Op deze punten is de vertaling van het NBG correct.

Hoe Paulus’ betoog is opgebouwd

Het betoog van Paulus in 2 Tim.2:11-13 bestaat uit vier afzonderlijke zinnen. De eerste zin luidt: “Aangezien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven”. De tweede zegt: “Indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen”. De derde zin is: “Indien wij Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen”. En de slotzin luidt: “Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet”.

Het betrouwbare woord van Paulus heeft de vorm van een omkering, of een chiasme. De vier zinnen zijn geordend in de stijlvorm A-B-B-A. De zinnen A horen bij elkaar, en ook de zinnen B.

Een belangrijke kwestie is de vraag wie er in dit Bijbelgedeelte worden aangeduid als “wij”. Worden daarmee de gemeenteleden bedoeld, of alle mensen? Uit het tekstverband blijkt, dat dit “wij” betrekking heeft op mensen in het algemeen en niet alleen op gelovigen.

Wat mensen nú kunnen doen

De centrale zinnen van Paulus’ betoog luiden als volgt:

B1. *Indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen.*

B2. *Indien wij Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen.*

De onderstreepte woorden staan tegenover elkaar, ze zijn elkaars tegenpolen. In dit leven kan een mens ófwel volharden óf Christus verloochenen. Het Griekse woord dat Paulus voor verloochenen gebruikt, betekent “afwijzen” of “verwerpen”.

“Indien wij volharden” betekent: Als we standvastig blijven in het geloof dat Jezus Messias en Heer is. “Indien wij Hem zullen verloochenen” kan betekenen: “Als wij Hem verwerpen (na eerst te hebben beleden dat Hij de Messias is)”, maar het kan ook betekenen: “Als we (zodra we van Jezus horen) Hem afwijzen”.

De eerste tussenzin, B₁, heeft betrekking op leden van het lichaam van Christus. Omdat die met Gods Geest verzegeld zijn (2 Kor.1:22, Efe.1:13, Efe.4:30), volharden ze. Een zegel kan niet worden verbroken.

De tweede tussenzin, B₂, betreft ongelovigen die Jezus afwijzen en mensen die aanvankelijk zeggen dat ze in Jezus geloven, maar die later gaan ontkennen dat Hij de Messias is. Over mensen die gedurende korte tijd geloven maar uiteindelijk afhaken wordt gesproken in de evangeliën (Matt.13:20-22, Mar.4:16-19, Luk.8:13), de brief aan de Hebreëen (Heb.6:49), de brief van Judas (Judas 1:3-4), de brieven van Johannes (1 Joh.2:18-23, 2 Joh.1:7-11) en Petrus (1 Petr.2:8, 2 Petr.2:1), en ook in de brieven van Paulus (1 Tim.1:19-20, 1 Tim.4:1-5, 1 Tim.5:15, 1 Tim.6:10, 1 Tim.6:20-21, 2 Tim.2:16-19, 2 Tim.4:10).

Wat er met hen zal gebeuren

In de tussenzinnen van Paulus zou je ook andere woorden kunnen onderstrepen:

B₁. *Indien wij volharden, zullen wij ook met Hem als koningen heersen.*

B₂. *Indien wij Hem zullen verloochenen, zal ook Hij ons verloochenen.*

De woorden die ik nu heb gemarkeerd, staan ook tegenover elkaar. Ze beschrijven wat er met mensen zal gebeuren wanneer Christus komt. Wie standvastig blijft in het geloof dat Hij Messias en Heer is, zal in Zijn toekomstig rijk met Hem mogen regeren.

Maar wie Christus verloochent, zal Hij bij die gelegenheid ook verloochenen. “Ons ook verloochenen” staat tegenover: “met Hem regeren”. Dat de Messias bepaalde mensen zal verloochenen betekent dus

dat zulke mensen te horen krijgen: “Jullie mogen niet met Mij regeren, Ik wijs jullie af”.

Tegen Zijn discipelen heeft de Here Jezus gezegd: “Wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is” (Matth.10:33). In 2 Tim.2:12 zegt Paulus hetzelfde.

De buitenste zinnen van Paulus

De buitenste zinnen van het betrouwbare woord luiden als volgt:

A1. Aangezien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven.

A2. Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet.

In de slotzin stelt Paulus ontrouw tegenover trouw. Ik heb die zinsdelen hier onderstreept. Uit deze zin (A2) blijkt, dat “ontrouw zijn” hetzelfde is als “verloochenen”. Mensen kunnen ontrouw zijn, of na enige tijd ontrouw worden, door de Heer die hen gekocht heeft te gaan verloochenen. Maar de Heer blijft trouw, Hij verloochent Zichzelf niet.

De openingszin

De openingszin van de apostel luidde:

A1. Aangezien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven.

Als je zo'n versregel hoort, kun je je afvragen: Wie zijn er “met Christus gestorven?” De meeste christenen geven op die vraag het antwoord: Christus is gestorven voor wie in Hem geloven. Maar dat antwoord gaf Paulus niet.

Volgens de apostel is Christus gestorven voor “allen”. Want hij schrijft in 2 Korinthe 5:14, dat wij “tot dit oordeel gekomen zijn: als Eén voor allen gestorven is, dan zijn zij allen gestorven”. Daarom mogen gelovigen, als

“gezanten namens Christus”, tegen elke buitenstaander zeggen: “Laat u met God verzoenen” (2 Kor.5:20).

Wie 2 Tim.2:11 leest, kan zich ook afvragen: Wat betekent “met Hem leven”? Die vraag is niet moeilijk te beantwoorden, want de tekst verwijst naar de dood en opstanding van Christus. “Met Hem leven” moet dus betekenen: Hetzelfde soort leven ontvangen als de Messias bij Zijn opstanding ontving.

Paulus schreef aan de Korinthiërs:

“Want waar [de] dood is door een mens, is ook [de] opstanding van [de] doden door een mens. Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden” (1 Kor.15:21-22, Telos).

In Adam sterven allen, en diezelfde allen zullen in Christus eens worden levend gemaakt (maar niet allemaal tegelijk, 1 Kor.15:23).

De slotzin

Paulus sloot zijn betrouwbare woord af met de zin:

A2. Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet.

Die zin stond niet op zichzelf, maar hoorde bij de zin waarmee de apostel zijn betoog was begonnen:

A1. Aangezien wij met Hem gestorven zijn, zullen wij ook met Hem leven.

De Statenvertalers hebben de slotzin opgevat als een bedreiging. Wie ontrouw zijn, gaan volgens hen reddeloos verloren. Maar het tekstverband laat zien, dat Paulus dit niet heeft bedoeld. De zinsdelen die ik hierboven heb onderstreept horen bij elkaar. Uit het tekstverband blijkt dat Christus trouw blijft aan Zijn opdracht om wie met Hem gestorven zijn levend te maken. Aangezien Hij de laatste Adam is (1 Kor.15:45) zullen

allen eens met Hem leven. Dat woord is **betrouwbaar**. Niet afhankelijk van **onze** trouw (2 Tim.2:11).

Wie Christus verloochenen, zullen niet met Hem regeren in de beide toekomstige eeuwen. Zij hebben geen “eeuwig leven”. Maar wanneer die eeuwen zijn afgelopen zullen zij wél worden levend gemaakt. Want:

1. Aan het eind van de Christusregering zal de dood als laatste vijand te niet worden gedaan (1 Kor.15:25-26)
2. Door Christus zal God de dood afschaffen (Jes.25:8, 1 Kor.15:26, 2 Tim.1:10, Hebr.2:8-14, Openb.21:4).
3. Wanneer de dood is afgeschaft, is er geen enkele dode meer. Dan leven allen.

Conclusie

2 Timotheüs 2:11-13 moet volgens mij dus zó worden opgevat:

“Aangezien wij met Christus gestorven zijn, zullen we ook met Hem leven. Als we in het geloof volharden, zullen we met Hem regeren, maar als we Hem verloochenen, zal Hij ons voor die functie afwijzen. Als wij ontrouw zijn, blijft Hij trouw. Omdat Hij voor allen is gestorven (Joh.1:29, Joh.12:32-33, 2 Kor.5:15, Heb.2:9, 1 Joh.2:2), zal Hij uiteindelijk ook allen levend maken”.

Wanneer de klassieke uitleg van 2 Tim.2:11-13 juist zou zijn, zou het “betrouwbare woord” van Paulus eindigen in mineur. De apostel zou dan hebben geschreven: “Als wij ontrouw zijn, worden we niet gered want Christus houdt vast aan Zijn bedreigingen”. Met zo’n slot zou Paulus zijn eigen onderwijs op losse schroeven zetten. Want volgens zijn brieven is redding uit genade en in geen enkel opzicht uit werken (Rom.3:23-28, Rom.5:18, Efe.2:8-9, 2 Tim.1:9, Tit.3:4-8). En elk “betrouwbaar woord” dat hij via zijn brieven aan ons heeft nagelaten zegt dat God zich over zondaren ontfermt uit barmhartigheid en onverdiende goedheid.

In werkelijkheid eindigt het betrouwbare woord van 2 Timotheüs 2 met een lofzang op Christus. Ook als wij ontrouw zijn, blijft Hij trouw!

[Eerdere versie gepubliceerd in september 2003]